

BROEDVOGELS IN BMP-PLOTS SAEFTINGHE 2023

met jaartotalen vanaf de eerste tellingen in 1997

Jaco Walhout
Wilhelminadorp, november 2023

Het **Zeeuwse**
Landschap

Alle foto's Marcel Klootwijk, Beeldbank HZL; voorzijde rietgors, blz.9 tureluur, blz. 13 graspieper, blz. 16 gele kwikstaart, blz. 22 baardman

Inhoud

1 Inleiding	2
2 Methodiek en werkwijze	3
3 Bezoekgegevens 2023	4
5 Weer en getij 2023	5
6 Gebiedsbeschrijving	6
6.1 Algemeen.....	6
6.2 Veranderingen	6
6.3 BMP-plots	6
7 Resultaten per gebied.....	9
7.1 Plot 3A	9
7.2 Plot 7A	13
7.3 Plot 11A	16
7.4 Plot 13A	20
7.5 Plot 16 A	22
8 Soortbesprekingen	26
Relevante en/ of gebruikte literatuur & websites	33
Bijlagen	34
Bijlage 1 Broedvogels Plot 3A 1997-2023.....	34
Bijlage 2 Broedvogels Plot 7A 1997-2023.....	35
Bijlage 3 Broedvogels Plot 11A 1997-2023.....	36
Bijlage 4 Broedvogels 1997-2023 Plot 13A.....	37
Bijlage 5 Broedvogels Plot 16A 1997-2023.....	38
Bijlage 6 Getijdentabellen Baalhoek april, mei en juni 2023.....	39

1 Inleiding

Het Verdrongen Land van Saeftinghe is een internationaal bekend buitendijks natuurgebied in de Westerschelde, op de grens van Nederland en België. Het gebied is 3.376 hectare groot (exclusief Hedwige) en is daarmee het grootste brakwaterschor van Europa. In het schor komen veel bijzondere dieren en planten voor, waaronder jaarlijks meer dan zestig broedvogelsoorten. Saeftinghe is in Nederland het belangrijkste broedgebied voor de zeldzame graszanger, daarnaast broeden soorten als baardman, blauwborst, snor en waterral en voorheen ook grauwe gans en tureluur er in hoge dichtheden.

Eens in de zes jaar wordt Saeftinghe integraal op broedvogels geïnventariseerd door Het Zeeuwse Landschap die het terrein in beheer heeft. Daarnaast liggen in het gebied vijf BMP-plots (met de nummers 3A, 7A, 11A, 13A en 16A). De eerstgenoemde vier gebieden zijn in 1997 voor het eerst geïnventariseerd en zijn vanaf 2004 officieel BMP-Plot. Op enkele jaren na zijn deze plots sindsdien jaarlijks geïnventariseerd. Ook gebied 16A dateert van 2004 en is daarna vanaf 2010 in de meeste jaren geïnventariseerd. Streven is om alle plots jaarlijks te inventariseren.

Het inventariseren van de BMP-plots gebeurt vrijwel volledig door vrijwilligers van de telgroep Saeftinghe, met enige ondersteuning van ecologen van Het Zeeuwse Landschap.

Dit rapportje geeft een beknopt overzicht van de resultaten in 2023. De resultaten worden vergeleken met de gegevens van eerdere inventarisatiejaren, indien relevant zijn grafieken toegevoegd.

Als bijlage zijn tabellen met alle territoria per soort per gebied sinds de eerste tellingen in 1997 opgenomen.

Met veel dank aan de trouwe vrijwilligers die zich ieder jaar weer inzetten om de plots te inventariseren. Marc Buise en Bas de Maat voorzagen het concept verslag van aanvullingen, commentaar en correcties, waarvoor speciale dank.

2 Methodiek en werkwijze

Voor de inventarisaties is de methode uitgebreide territoriumkartering van het Broedvogel Monitoring Project (BMP) van SOVON gevolgd (Vergeer et al 2023). Bij deze methode vinden minimaal vijf vroege ochtendronde plaats en minimaal één functionele avond/ nachtronde, waarbij het gehele gebied onderzocht wordt. In Saeftinghe is er de laatste jaren voor gekozen de avondronde te laten vervallen vanwege beperkende betredingsfactoren; diverse plots zijn lastig en wisselend toegankelijk, afhankelijk van onder andere gebiedskenmerken (diepe geulen, plaatselijk hoge (riet)vegetatie), getij, springvloed en weersomstandigheden). Dit betekent dat aantallen van overwegend nacht-actieve vogels (in Saeftinghe gaat het dan vooral om waterral en in mindere mate porseleinhoen en kwartel) mogelijk onderschat zijn, hoewel genoemde soorten ook in de vroege ochtenduren actief zijn.

SOVON volgt sinds 1980 de aantalsontwikkeling van de Nederlandse broedvogels. Door middel van steekproeven streeft men naar een land dekkend overzicht. Het Broedvogel Monitoring Project (BMP) houdt in dat een betrekkelijk klein gebied (10-250 hectare) jaar op jaar wordt geïnventariseerd op alle aanwezige broedvogels.

Alle waarnemingen zijn tijdens de veldbezoeken digitaal ingevoerd in de Avimap-app van Sovon en na ieder veldbezoek ge-upload. Na de bezoeken vond controle en zo nodig aanpassing van de ingevoerde gegevens plaats. Na het laatste bezoek zijn alle gegevens nogmaals gecontroleerd en is vervolgens met behulp van de autoclusteringtool het aantal territoria bepaald. De gegevens zijn vervolgens ingediend bij Sovon.

In Saeftinghe liggen verspreid over het gebied vijf plots met een gezamenlijke oppervlakte van circa 200 hectare, overeenkomend met ongeveer 9% van het begroeide deel van geheel Saeftinghe. Bovendien dekken de plots zoveel mogelijk de verschillende schorttypen in het gebied. De resultaten worden verondersteld representatief te zijn voor het gehele gebied.

Per deelgebied zijn in 2023 vijf tot zeven ochtendbezoeken gedaan (soms aangevuld met deelbezoeken). De inventarisaties vonden plaats tussen 1 april en 29 juni, de meeste in de vroege ochtenduren. In 2023 zijn alle vijf BMP-plots geïnventariseerd.

De inventarisaties zijn uitgevoerd door de volgende personen: Wally Baaten, Jenny Buise, Marc Buise, Huub Bun, Pepijn Calle, Christine van Esbroeck, Marc Jeurissen, Bas de Maat, Marian Sponselee, Stefaan Thiers en Jaco Walhout.

3 Bezoekgegevens 2023

Plot 3A	Bezoekdatum	Tijdstip	Teller
1.	8 april	06:54 t/m 09:45	Marc & Jenny Buise
2.	18 april	06:31 t/m 09:27	Marc Jeurissen
3.	3 mei	06:21 t/m 09:17	Marc Buise
4.	18 mei	06:00 t/m 09:30	Christine Van Esbroeck
5.	1 juni	05:46 t/m 09:26	Huub Bun
6.	28 juni	06:01 t/m 10:00	Huub Bun

Plot 7A	Datum	Tijdstip	Teller
1.	1 april	06:32 t/m 09:17	Huub Bun
2.	16 april	06:45 t/m 09:30	Christine Van Esbroeck
3.	1 mei	06:55 t/m 10:55	Christine Van Esbroeck
4.	14 mei	06:12 t/m 09:55	Stefaan Thiers
5.	30 mei	06:45 t/m 10:40	Christine Van Esbroeck
6.	18 juni	06:50 t/m 10:00	Christine Van Esbroeck
7.	29 juni	06:40 t/m 09:35	Christine Van Esbroeck

Plot 11A	Bezoekdatum	Tijdstip	Teller
1.	2 april	07:09 t/m 10:42	Bas de Maat
2.	16 april	06:18 t/m 09:23	Bas de Maat
3.	29 april	07:07 t/m 10:09	Bas de Maat
4.	14 mei	07:07 t/m 10:44	Bas de Maat
5.	31 mei	06:15 t/m 09:11	Bas de Maat

Plot 13A	Bezoekdatum	Tijdstip	Teller
1.	2 april	07:08 t/m 08:15	Marian Sponselee
2.	16 april	06:54 t/m 07:24	Stefaan Thiers
3.	16 april	07:28 t/m 09:34	Stefaan Thiers
4.	3 mei	06:01 t/m 08:15	Marc Jeurissen
5.	18 mei	05:45 t/m 08:26	Marian Sponselee & Wally Baaten
6.	11 juni	05:31 t/m 08:22	Stefaan Thiers
7.	25 juni	06:29 t/m 08:31	Marian Sponselee & Wally Baaten

Plot 16A	Bezoekdatum	Tijdstip	Teller
1.	3 april	06:57 t/m 08:28	Jaco Walhout
2.	19 april	06:16 t/m 09:10	Jaco Walhout
3.	30 april	12:25 t/m 14:30	10% Marc Buise
4.	4 mei	05:33 t/m 08:35	Pepijn Calle
5.	17 mei	05:02 t/m 07:29	Jaco Walhout
6.	30 mei	04:46 t/m 08:03	Pepijn Calle
7.	14 juni	05:01 t/m 08:16	Jaco Walhout
8.	16 juni	19:59 t/m 22:59	10% Huub Bun

5 Weer en getij 2023

April 2023 was koel en nat met een gemiddelde hoeveelheid zonneschijn. Op 12 en 13 april stond er een krachtige zuidwestenwind. Mei kenmerkte zich door normale temperaturen en vrij droog en zonnig weer. In de tweede helft van de maand waaide de wind uit noordelijke richtingen. Zomerse dagen ontbraken. Juni was juist bovengemiddeld warm, droog en zonnig, met alleen in de tweede helft van de maand geringe hoeveelheden neerslag.

Hieronder staan de links naar de maandelijkse samenvattingen van de KNMI voor de periode april-juni 2023. De getijdentabellen (Baalhoek) van Rijkswaterstaat voor dezelfde maanden zijn toegevoegd als bijlage 6. Bij een combinatie van springtij en (harde) aanlandige wind overspoelen soms grote delen van het schor, waarbij vossen (en andere zoogdieren) kunnen verdrinken en nesten van vogels overspoelen. In de maanden april-juni 2023 kwamen deze omstandigheden niet voor.

2023 KNMI

<https://www.knmi.nl/nederland-nu/klimatologie/maand-en-seizoenoverzichten/2023/april>

<https://www.knmi.nl/nederland-nu/klimatologie/maand-en-seizoenoverzichten/2023/mei>

<https://www.knmi.nl/nederland-nu/klimatologie/maand-en-seizoenoverzichten/2023/juni>

6 Gebiedsbeschrijving

6.1 Algemeen

Het Verdrongen Land van Saefthinghe is een getijdengebied binnen het estuarium van de Westerschelde. Tweemaal daags loopt het gebied vol met water (hoogwater) en tweemaal daags valt het grootste gedeelte droog (laagwater). De tijden waarop dat gebeurt, schuiven dagelijks circa 50 minuten op. Daarbij is er dagelijks een relatief hoog hoogwater en een lager hoogwater. De waterstanden variëren er van dag op dag met twee keer per maand een doortij en een springtij. Het verschil tussen gemiddeld hoogwaterspring en hoogwaterdoottij bedraagt ruim 1 meter. Het tijverschil varieert tussen 3, 5 en 7 meter. Bovendien kan de wind hier nog gemakkelijk tot 1 meter afhalen of bijtellen. Bij springtij kan het gebeuren dat het schor volledig onder water komt, alhoewel dat tot voor kort gedurende het broedseizoen zelden voorkwam. De laatste jaren is een tendens waarneembaar waarbij ook gedurende het broedseizoen met springtij bij hoogwater niet alleen de kommen maar ook heel wat oeverwallen onder water komen te staan. Dit alles beperkt de betreding. Saefthinghe is daardoor niet exact conform de voorschriften van Sovon te inventariseren. Sinds 1997 wordt circa een derde van het gebied begraasd door rundvee.

6.2 Veranderingen

Voor een uitgebreide beschrijving van veranderingen gedurende de laatste decennia wordt verwezen naar het vigerende beheerplan Saefthinghe (Calle et al. 2021). [Saefthinghe beheerplan 2021 2032 def.pdf](#) en [BMP Saefthinghe 2021 en 2022.pdf](#) (Walhout 2022).

Meest opvallende veranderingen zijn de sterke afname van de oppervlakte pioniervegetatie en de toename van zeekweek en riet ten gevolge van de aanzienlijke ophoging en de daarmee gepaard gaande verbraking/verzoeting van het gebied. Over het algemeen is er momenteel in Saefthinghe (op de begraasde delen na) sprake van (monotone) climaxvegetaties met zeekweek, heen en riet.

De delen van het schor die goed begraasd worden bevatten een gevarieerde lage begroeiing met zilte vegetaties, hoewel er de laatste jaren ook daar plaatselijk verruiging van de vegetatie plaatsvindt.

Daarnaast zijn er meer natte gebieden en waterpartijen in het beweide gebied bijgekomen sinds 2004 en 2010. Dat kan het gevolg zijn van het achterblijven van de sedimentatie in dit gedeelte van Saefthinghe. Ook de vertrapping door het rundvee speelt een rol waardoor er zelfs verlaging is.

6.3 BMP-plots

De vijf BMP-plots liggen verspreid in Saefthinghe. Op onderstaand kaartje is de ligging van de verschillende plots weergegeven. In de tekst worden de deelgebieden kort gekarakteriseerd. De teksten zijn overgenomen uit Buise 2017 & Walhout 2022 en zonodig geactualiseerd.

Ligging van de BMP-plots in Saeftinghe

Plot 3A (30 ha)

Dit plot wordt begraasd. De minder begraasde noordwestelijke helft, kenmerkt zich door een reliëfrijk landschap van met heen begroeide kommen en hoge met zeekweek (en een toenemend aantal ruderaal planten) begroeide oeverwallen, een rietveld en een uitbreidend aantal groter wordende rietplukken. Het gebied werd voorheen regelmatig bij excursies doorkruist of gepasseerd. Vanaf 2022 zijn excursies in het begrazingsseizoen in de begrazingsgebieden (wat 3a in zijn geheel is) niet meer toegestaan vanwege de aanwezigheid en daarmee samengaande gevaren van stieren. Een onregelmatig gebruikt pad loopt van het noordoosten naar het zuidwesten. Het getij is in dit plot - buiten de springtijperioden - nauwelijks een beperkende factor bij het inventariseren; een uur voor tot een uur na hoogwater is er wat hinder. In 2007 en 2009 is 200 meter van de Rijksdam opgehoogd. Afwatering van het zuidoostelijke deel vindt sindsdien plaats door enkele buizen onder de dam door. Het plot wordt intensief door vossen belopen.

Plot 7A (38 ha)

Dit gebied werd tot eind 2015 verpacht voor begrazing, in de praktijk beperkte die zich tot de naaste omgeving van de Rijksdam. De noordelijke helft en de Rijksdam worden gebruikt bij excursies en hier liggen enkele paden. In het zuiden en oosten is er het normale patroon van kommen, oeverwallen en tamelijk diepe modderige geulen. In de lengterichting ligt een uitgestrekt kommengebied (waterscheiding) met veel heen en zulte. Daar schieten rietplukken op. Twee ervan, met een wat grotere omvang, zijn enkele decennia oud. De noordelijke helft kenmerkt zich door vegetatie van relatief jong schor en ondiepe, meer zandige geulen. Langs de IJskelder vindt afslag plaats met gemiddeld 1 meter per jaar. Het gebied is licht tij afhankelijk. Er is redelijk wat vossenactiviteit.

Plot 11A (60 ha)

De Marlemontse plaat grenst aan de Westerschelde. In de decennia voor 1995 was er aangroei; thans staan de randen bloot aan jaarlijks enkele meters erosie. De geulen in het schor groeien geleidelijk terrasvormig dicht. Het is een oud schor met uitgestrekte kommen in het midden en ondiepe

geulensels met overwegend zandige bodems. Het gebied wordt niet beweid en incidenteel (langs de westrand) bezocht door excursies. Er zijn diverse rietplukken die zich uitbreiden en elk jaar komen er nieuwe bij. Een stormtij kan deze flink aantasten of doen verdwijnen. Gedurende het winterhalfjaar worden grote en/of kleine veekpakketten afgezet. De bezoekmogelijkheden zijn sterk getijafhankelijk omdat het plot op ongeveer 1.5 uur loopafstand ligt van Emmadorp. Doordat de geulen ondiep zijn, is overtijen met hoogwaterdoodtij mogelijk. Het gebied wordt met name later in het broedseizoen regelmatig door vossen bezocht.

Plot 13A (32 ha)

Het plot maakt deel uit van het intensief met koeien beweide brakke deel tussen de Gasdam en de Werkdam. De Werkdam heeft de kenmerken van een hoge, zandige, droge oeverwal. Er zijn hier geen excursies. De grasmat is kort en bestaat overwegend uit rood zwenkgras en kweldergras. Karakteristiek zijn lage, droge oeverwallen met daartussen modderige kommen met heen en Engels slijkgras of plassen met stagnerend water die, tijdens een periode van opeenvolgende lage hoogwaters en het uitblijven van regenval, kunnen opdrogen. Het aantal rietplukken breidt uit. Langs de Gasdam ligt een smalle strook vloedmerk (veek) met een ruderaal vegetatie. Het gebied is nauwelijks tij afhankelijk. In de Gasdam bevinden zich meerdere vossenburchten. Het plot wordt dan ook intensief door vossen belopen.

Plot 16A (40 ha)

Vanaf een oude schapendam, die de westgrens vormt, vindt langs de grote geulen extensief begrazing plaats door runderen. Er is een lage stelle waarop tot 1997 een schaapskooi stond. Tot 1993 graasden er schapen en was er een mozaïek van kleine en grote kweldergrasweiden tussen vegetaties met Engels slijkgras, heen, zulte en vanaf circa 1975 ook riet. Na 1993 domineert het riet: zowel in presentie als in hoogte (tot drie meter). De rietvelden zijn op veel plekken aaneengesloten. Tijdens stormtij slaan grote stukken plat waarna het enkele jaren duurt eer de vegetatie zich door de dikke mat van dood plantenmateriaal heeft heroverd. Het kweldergras en rood zwenkgras langs de grote geulen maakt plaats voor zeekweek. In het oosten en in de mondingen van de grote geulen is de erosie van de schorranden sedert circa 2010 aanzienlijk toegenomen (diverse meters per jaar). Het plot wordt regelmatig door vossen bezocht, het meest frequent nabij de dam.

7 Resultaten per gebied

Per plot worden de aantallen voor 2023 in tabelvorm weergegeven. Daarnaast wordt van sommige soorten middels een grafiek het voorkomen in 1997-2023 getoond, met een korte toelichting.

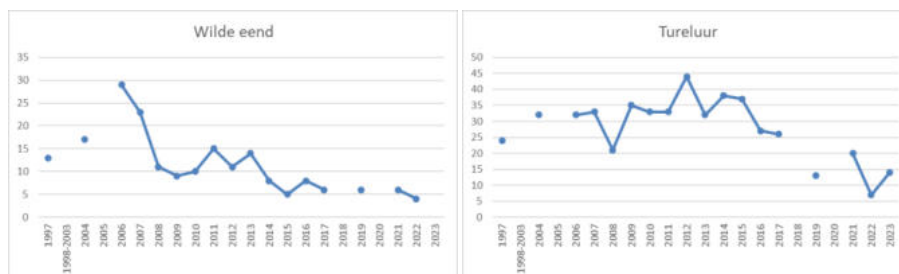
7.1 Plot 3A

In dit gebied werden in 2023 109 territoria van 22 vogelsoorten aangetroffen.

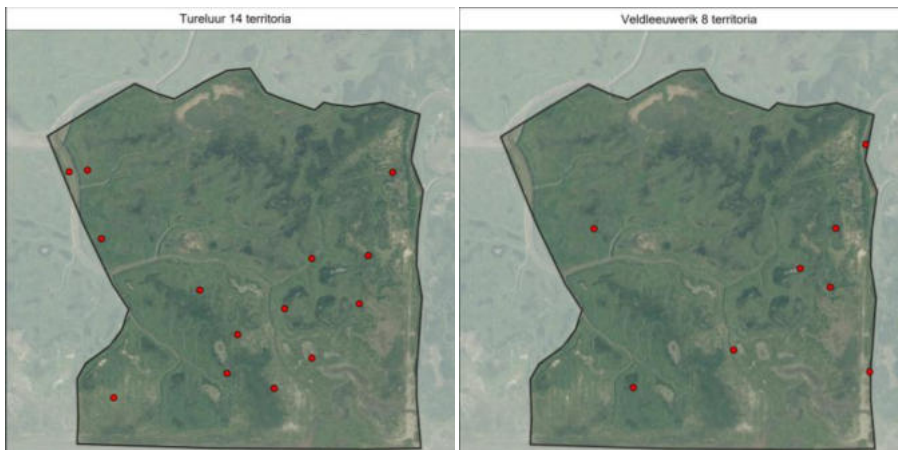
Soort	2023
Grauwe Gans	2
Bergeend	2
Slobeend	1
Krakeend	1
Fazant	1
Waterral	6
Scholekster	3
Kievit	1
Tureluur	14
visdief	1
Houtduif	1
Veldleeuwerik	8
Rietzanger	11
Kleine Karekiet	6
Sprinkhaanzanger	3
Graszanger	6
Blauwborst	5
Gele Kwikstaart	7
Witte Kwikstaart	1
Graspieper	15
Kneu	1
Rietgors	13
TOTAAL	109

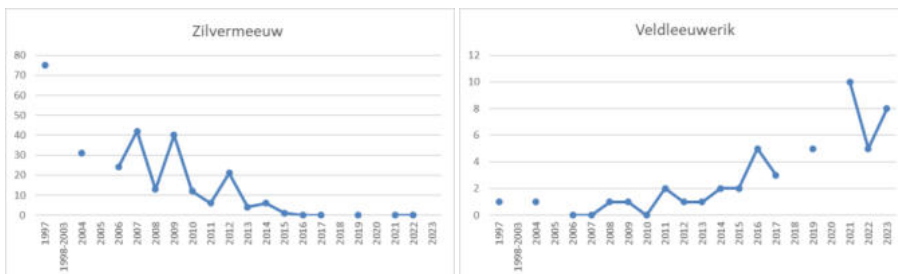
Wilde eend: het aantal broedparen in plot 3A toont sinds 2006 een gestaag dalende trend en in 2023 werd de soort voor het eerst niet meer aangetroffen (in 2022 nog vier). De aanwezigheid van de vos speelt waarschijnlijk een belangrijke rol. De soort neemt in heel Saeftinghe sterk af (van 1275 paar in 2004 naar slechts 268 territoria in 2018 (van den Bergh et al 2018).

Tureluur: ook deze soort neemt al jaren af in Saeftinghe (van bijna 1.600 paar in 2004 naar ongeveer 700 paar in 2018 (van den Bergh et al. 2018)). In 2023 werden in plot 3A 14 territoria gevonden, twee keer zoveel als in 2022, maar nog altijd fors minder dan in 2020. Afname van geschikt broedbiotoop, overspoeling en vossenpredatie zijn de meest waarschijnlijke oorzaken.

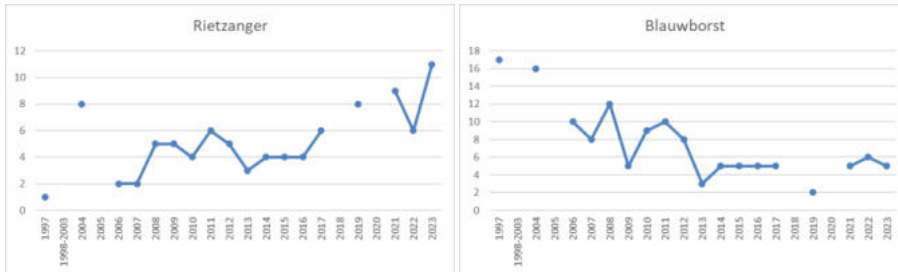

Zilvermeeuw: de soort broedde tot 2014 jaarlijks in het gebied. Het aantal broedparen nam door de veranderende voedselsituatie en toename van de vos af van 75 in 1997 tot 1 in 2014 en geen in 2015-2023.

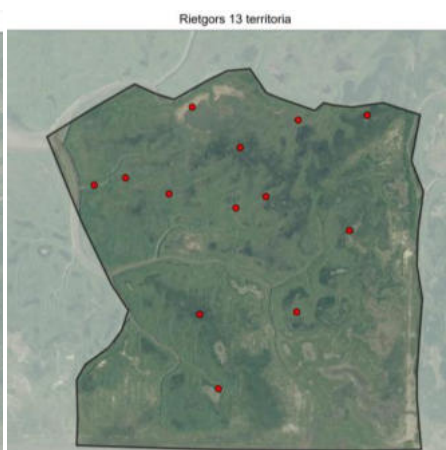
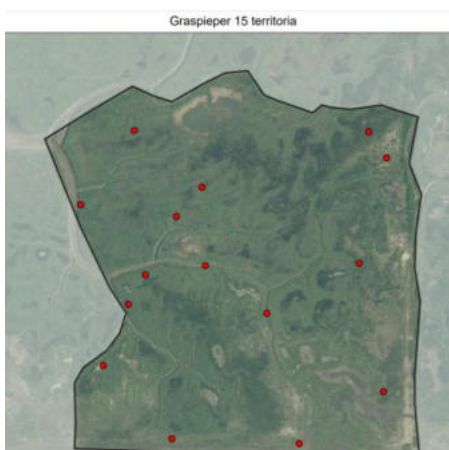
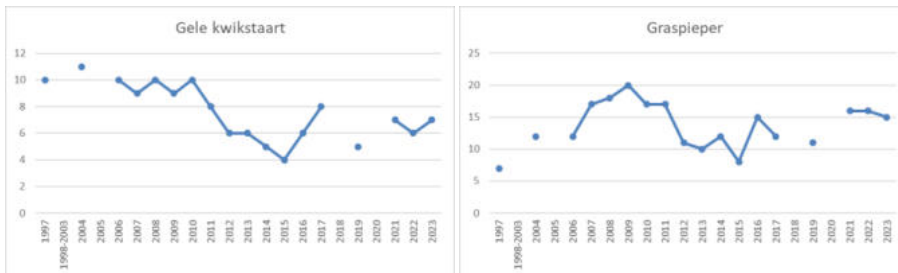
Veldleeuwerik: het aantal broedparen toont sinds 2010 een stijgende lijn, hoewel 2022 een matig jaar was met 5 territoria. In 2023 herstelde de stand zich naar acht paar. De begraasde gebieden aan de randen van Saeftinghe vormen een geschikt broedbiotoop voor de soort. In geheel Saeftinghe nam de soort in de periode 2004-2018 toe van 32 naar 133 paar (van den Berg et al 2018).

Rietzanger: de trend bij deze soort is positief. De soort profiteert van de toename van riet in het plot, een paar kleine plukjes riet zijn al voldoende voor een territorium. Elf paar is een nieuw maximum voor het plot. In geheel Saeftinghe nam de soort in de periode 2004-2018 met 20% toe.

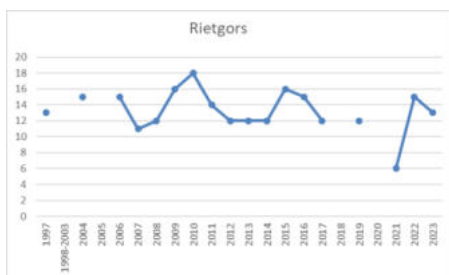
Blauwborst: het aantal blauwborsten in plot 3 ligt sinds 2014 met gemiddeld vijf territoria per jaar aanmerkelijk lager dan in de periode 1997-2012 (gemiddeld 10,5/jaar). 2023 was een gemiddeld jaar met vijf broedparen. De verrieting van Saeftinghe lijkt ongunstig van de soort; van de 454 paar in geheel Saeftinghe in 2004 resteerden er minder dan 300 in 2018 (een afname 35%).

Gele kwikstaart: De trend bij deze soort is in plot 3A het laatste decennium afnemend, maar lijkt zich de laatste jaren te stabiliseren. De gele kwikstaart broedt in Saeftinghe vooral op de hoger gelegen schorren op oeverwallen met zeekweek. De afname in 3A heeft waarschijnlijk te maken met de afname van geschikt broedbiotoop door overstroming, begrazing en toename van riet. De trend in plot 3A sluit aan bij die van geheel Saeftinghe.

Graspieper: het aantal broedparen is na een afname sinds 2010 toegenomen tot jaarlijks 15-16 territoria in 2021-23. De soort broedt verspreid over het gebied, maar vooral in de meer open zuidelijke helft. In geheel Saeftinghe is de soort na 2004 afgenomen, maar de stand heeft zich in 2012-2018 gestabiliseerd.

Rietgors: het aantal broedparen in 3A is al enkele decennia stabiel op 12-16 paar met een enkele uitschieter naar boven op beneden. 2021 was om onbekende redenen een slecht jaar met zes paar, maar 2022 en 2023 waren met respectievelijk 15 en 13 paar weer gemiddeld. De trend in Saeftinghe geheel is sinds 2004 positief. De soort was in 2019 met 993 territoria de meest algemene broedvogel in Saeftinghe

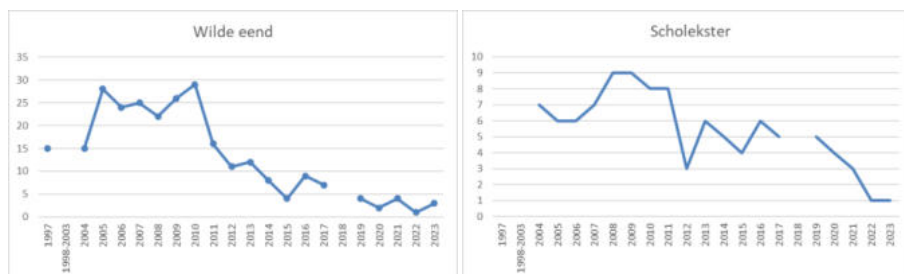
7.2 Plot 7A

In 2023 werden 111 territoria vastgesteld (tegen 92 in 2021 en 2022), verdeeld over 16 soorten. De vegetatie van dit plot wordt gedomineerd door zeekweek met hier en daar kleine rietveldjes. Rietzanger, gele kwikstaart graspieper en rietgors zijn de meest voorkomende broedvogels.

Soort	2023
Grauwe Gans	5
Bergeend	1
Wilde Eend	3
Waterral	5
Scholekster	1
Tureluur	1
Visdief	2
Veldleeuwerik	4
Rietzanger	6
Sprinkhaanzanger	1
Snor	3
Graszanger	1
Blauwborst	2
Gele Kwikstaart	28
Graspieper	25
Rietgors	23
Totaal	111

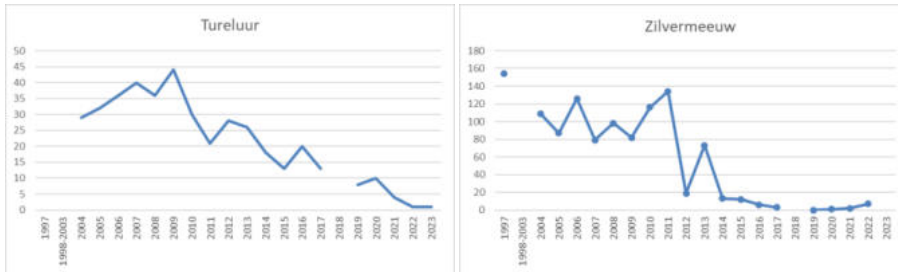

Wilde eend: het aantal broedparen van deze soort is sinds 2010 gekelderd; in 2022 resteerden nog drie territoria, wat wel beter is dan in 2022 (1). De oorzaken voor afname zijn hetzelfde als in plot 3A.

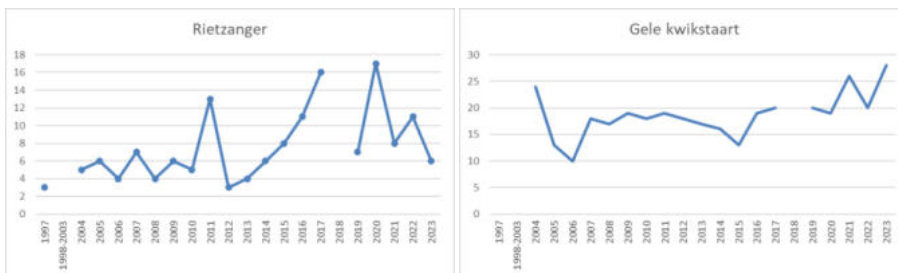
Scholekster: deze soort gaat regionaal en landelijk al decennia in aantal achteruit, zowel in akker/weidegebieden als buitendijks. In plot 7A is de soort de laatste 15 jaar met bijna 90% afgenomen; in 2022 en 2023 werd nog slechts één territorium gevonden. Het plot is door vossenpredatie nauwelijks meer geschikt als broedgebied voor de soort.

Tureluur: ook in plot 7A is de afname van de tureluur al meer dan tien jaar aan de gang en net als bij voorgaande soorten werd nog maar een enkel territorium opgemerkt in 2022.

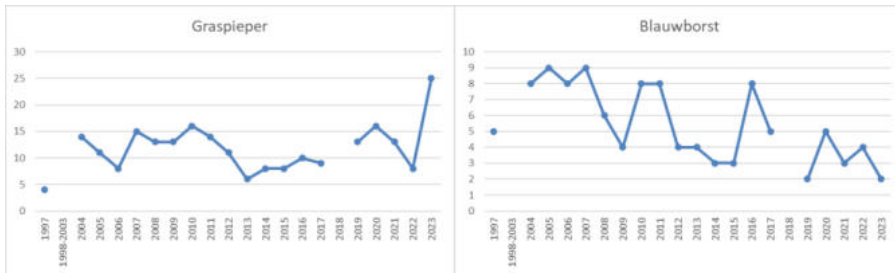
Zilvermeeuw: Het aantal broedparen van deze soort is sinds het einde van de vorige eeuw gedecimeerd, in 2022 (7) werden nog wel enkele paren vastgesteld, maar de soort ontbrak in 2023.

Rietzanger: deze soort is toegenomen ten opzichte van het begin van de eeuw, maar de trend is sinds 2020 negatief. Met slechts zes paar in 2023 zit de soort weer op het niveau van 2004-2014.

Gele kwikstaart: het aantal territoria van deze soort was enige tijd stabiel op 16-20 paar, maar de trend is de laatste jaren weer stijgend met een record van 28 territoria in 2023. Gele kwikstaarten broeden vooral in uitgebreide velden gedomineerd door zeekweek.

Graspieper: sinds 1997 toont het aantal broedparen van deze soort een grillig verloop. Na een periode van toename in 2013-2020 tot 16 paar in laatstgenoemd jaar halveerde het aantal paren tot acht in 2022. Het is dan ook erg verrassend dat in 2023 een recordaantal van 25 territoria werd vastgesteld. Deze enorme toename is moeilijk te verklaren. Mogelijk is net als bij gele kwikstaart sprake van een tellerseffect.

Blauwborst: net als in plot 3A is het aantal territoria na een aanvankelijke toename in het begin van deze eeuw na 2007 met circa 50% afgenomen. Met slechts twee territoria wordt het dieptepunt van 2019 geëvenaard.

Rietgors: na een toename vanaf eind vorige eeuw stabiliseert het aantal territoria, met in de meeste jaren 20-25 zangposten. In zowel 2022 als 2023 werden 23 territoria gevonden.

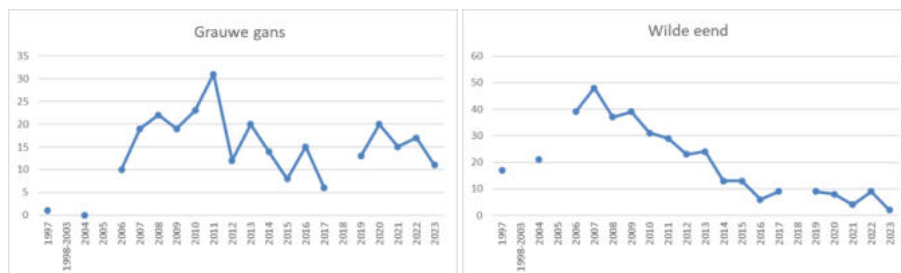
7.3 Plot 11A

In 2023 werden 160 territoria verdeeld over 1 soorten vastgesteld, wat fors minder is dan in voorgaande twee jaren. Vrijwel alle soorten deden het slechter dan in 2021 en 2022. Grauwe gans, tureluur, zilverbreeuw, rietzanger, gele kwikstaart en rietgors zijn de meest voorkomende soorten.

Soort	2023
Grote Canadese Gans	2
Grauwe Gans	11
Bergeend	1
Wilde Eend	2
Waterral	5
Scholekster	3
Tureluur	21
Zilverbreeuw	11
Zwarte Kraai	1
Baardman	3
Veldleeuwerik	2
Rietzanger	17
Graszanger	7
Blauwborst	4
Gele Kwikstaart	36
Graspieper	6
Rietgors	28
Totaal	160

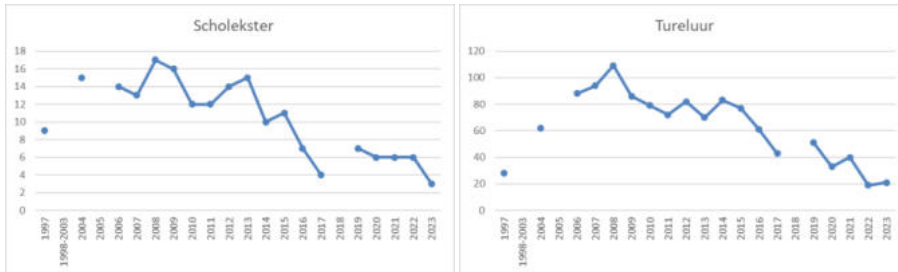

Grauwe gans: plot 11A is het plot met de meeste territoria van grauwe gans. De soort is in geheel Saeftinghe sterk afgenomen, maar in plot 11A bleef de stand ondanks fluctuaties vrij stabiel. De laatste jaren lijkt de trend toch negatief met slechts 11 territoria in 2023.

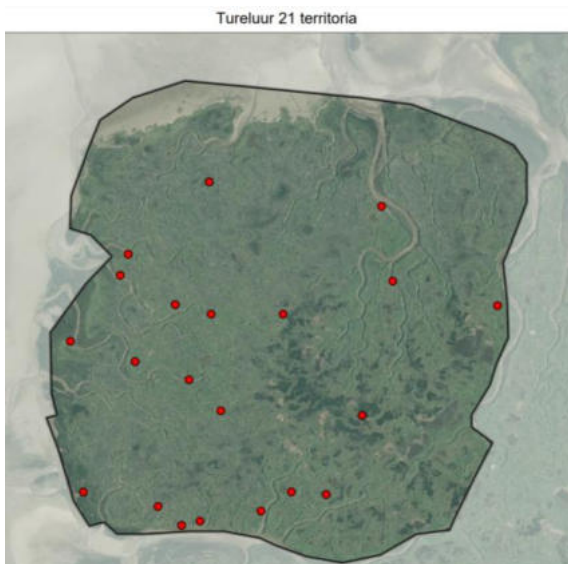

Wilde eend: ook in dit plot is het aantal territoria van deze soort sterk afgenomen na een aanvankelijke toename in de periode 1997-2007. Van de bijna 50 territoria in 2007 resteerden er de laatste jaren minder dan tien en 2023 vormt met twee territoria een voorlopig triest dieptepunt.

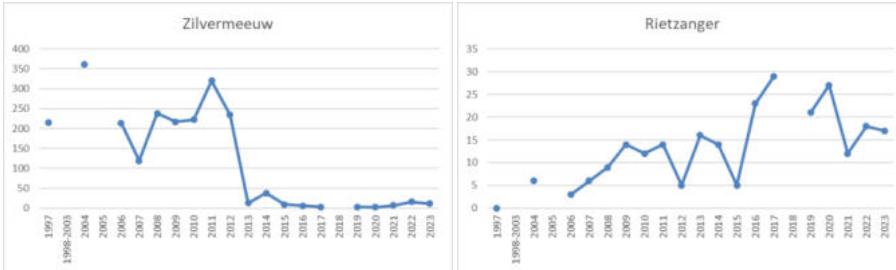
Scholekster: 15 jaar geleden broedden er maximaal 17 paar scholeksters in plot 11A. Na 2013 kwam het aantal broedparen in een vrije val terecht, daarna volgde een licht herstel met in 2020-22 zes territoria. Helaas resteerde hier nog maar de helft van in 2023.

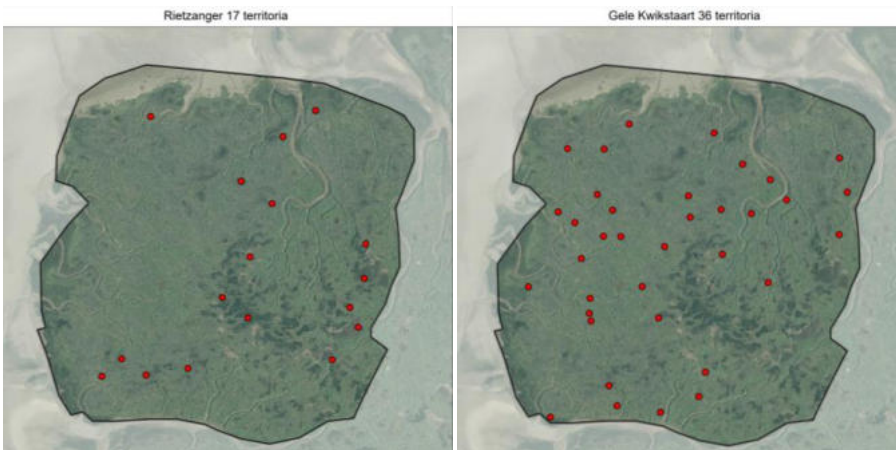
Tureluur: de soort nam in plot 11A toe van ruim 30 paar in 1997 naar maar liefst 109 territoria in 2008. Daarna volgde een geleidelijke afname en de bodem lijkt nog niet bereikt. In 2021 werden 41 territoria vastgesteld, in 2022 slechts 19. Hoewel er per seizoen enige fluctuatie is, is de negatieve trend evident.

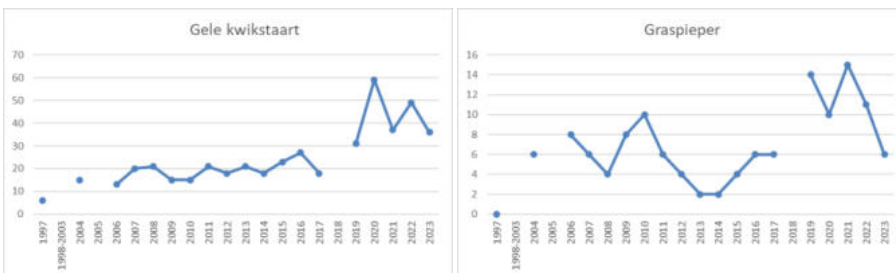
Zilvermeeuw: Voor 2013 broedden jaarlijks meer dan 100 paar zilvermeeuwen in het plot, met een maximum van 361 in 2011. Vanaf 2015 komt avimap op basis van autoclustering nog jaarlijks tot territoria (bijna altijd minder dan tien), 16 paar in 2022), maar of er daadwerkelijk nog gebroed wordt is te betwijfelen (geen waarnemingen van nesten of jongen).

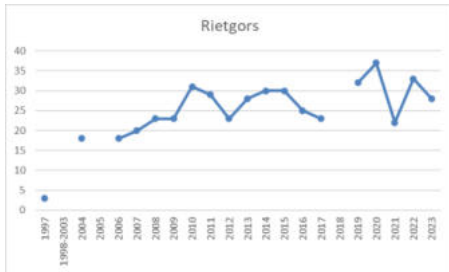

Rietzanger: de soort ontbrak eind vorige eeuw nog in het plot en nam daarna toe tot 20-30 territoria in 2016-2020. De laatste jaren liggen de aantallen wat lager met 12-18 territoria in 2021-2023. Aantallen kunnen van jaar tot jaar flink fluctueren. Overwinteringsomstandigheden spelen een belangrijke rol bij deze fluctuaties. Winters met veel regenval in de Sahel leiden vaak tot hoge aantallen territoria in het daarop volgende broedseizoen.

Gele kwikstaart: deze soort is na de eeuwwisseling sterk toegenomen van gemiddeld 20 territoria per jaar tot en met 2017 tot 30-60 territoria in 2019-2023. De trend is sinds 2020 wel negatief.

Graspieper: ook deze soort ging het aanvankelijk voor de wind, maar na een toename tot 14-15 territoria in 2019 en 2021 zijn de aantallen weer sterk afgenomen. In 2023 werden zes territoria gevonden, evenveel als in 2016-2017. De reden voor de afname is – net als bij gele kwikstaart – niet direct te verklaren.

Rietgors: ten opzichte van 1997 (3 territoria) is de soort in de loop van deze eeuw sterk toegenomen in plot 11A. De laatste vijf jaar fluctueert het aantal territoria tussen 22 en 37 (gemiddeld 30). 2023 zit met 28 territoria net onder het gemiddelde.

7.4 Plot 13A

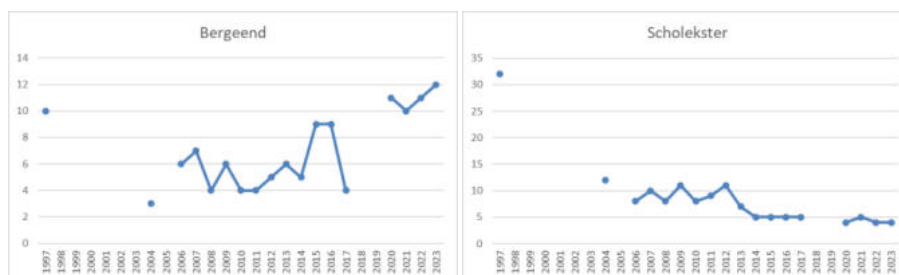
In 2023 werden 85 territoria gekarteerd van 20 verschillende soorten. Opvallende soorten zijn grutto en tapuit. Van beide soorten werd 1 territorium vastgesteld, maar of er daadwerkelijk is gebroed staat niet vast.

Soort	2023
Grauwe Gans	1
Bergeend	12
Slobeend	1
Krakeend	1
Wilde Eend	2
Scholekster	4
Kievit	5
Grutto	1
Tureluur	14
Kokmeeuw	1
Veldleeuwerik	11
Rietzanger	5
Kleine Karekiet	2
Grasmus	5
Blauwborst	1
Tapuit	1
Gele Kwikstaart	9
Witte Kwikstaart	1
Graspieper	7
Rietgors	1
Totaal	85

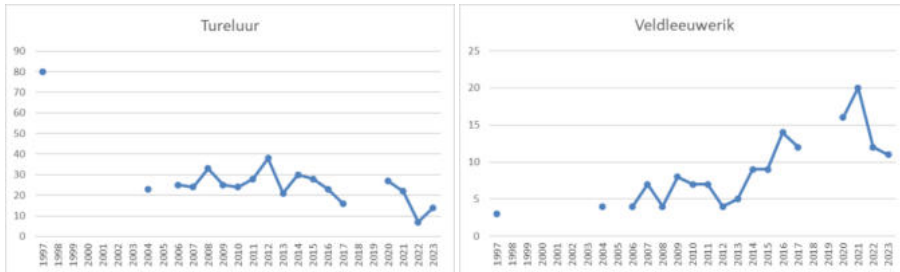

Bergeend: met 10-12 territoria in de periode 2019-2023 doet de soort het wat beter dan in de twee decennia daarvoor toen in de meeste jaren 4-7 paren werden geteld. De soort profiteert ongetwijfeld van de vele aanwezige konijnen die voor geschikte nestgelegenheid zorgen.

Scholekster: de populatie is de laatste jaren stabiel op 4-5 territoria, ongeveer de helft van het aantal in de periode 2004-2013 en veel minder dan de 32 territoria in 1997.

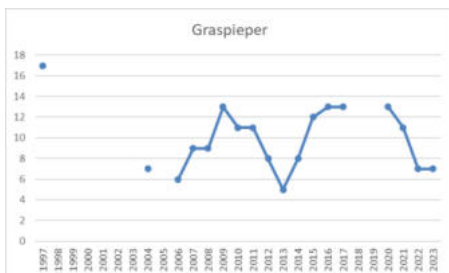
--	--	--

Tureluur: in 1997 werden nog 80 territoria gekarteerd. Vanaf de eerste BMP-telling in 2004 werden tot en met 2020 jaarlijks 20-40 territoria gevonden (m.u.v. 2017). Daarna vond een sterke afname plaats tot slechts zeven territoria in 2022. In 2023 verdubbelde dit aantal tot 14 territoria. Blijkbaar was 2022 een uitzonderlijk slecht jaar, maar de trend is sinds 2020 sowieso negatief.

Veldleeuwerik: de trend in plot 13A was tot en met 2021 positief. Het aantal territoria nam toe van minder dan vijf in de periode 1997-2006 naar 10-20 in 2016-2022. Sinds 2020 (20 territoria) is de stand bijna gehalveerd met nog elf territoria in 2023

--	--	--

Graspieper: de aantallen graspiepers fluctueren deze eeuw tussen vijf en 13 territoria. In 2021 en 2022 was sprake van een afname, in 2023 bleef de stand stabiel op zeven paar.

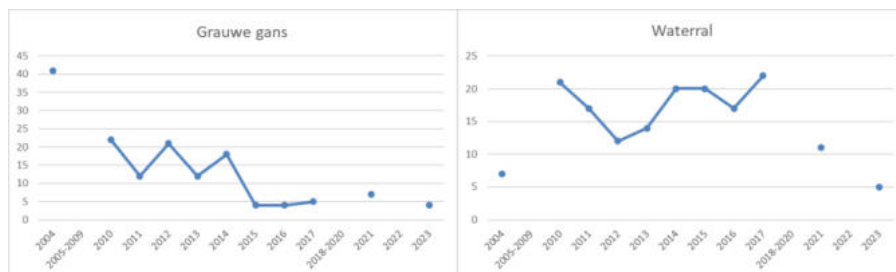
7.5 Plot 16 A

In 2023 werden 165 territoria van 22 soorten aangetroffen (2021 160 territoria van 15 soorten). De kleine karekiet is met stip de meest talrijke broedvogel, gevolgd door baardman, blauwborst, rietgors en rietzanger.

Soort	2023
Grauwe Gans	4
Bergeend	1
Slobeend	1
Krakeend	1
Wilde Eend	3
Bruine Kiekendief	2
Waterral	5
Scholekster	1
Tureluur	1
Houtduif	4
Baardman	28
Veldleeuwerik	1
Rietzanger	10
Kleine Karekiet	70
Sprinkhaanzanger	1
Snor	2
Cettis zanger	2
Blauwborst	12
Gele Kwikstaart	2
Witte Kwikstaart	1
Graspieper	1
Rietgors	11
Putter	1
Totaal	165

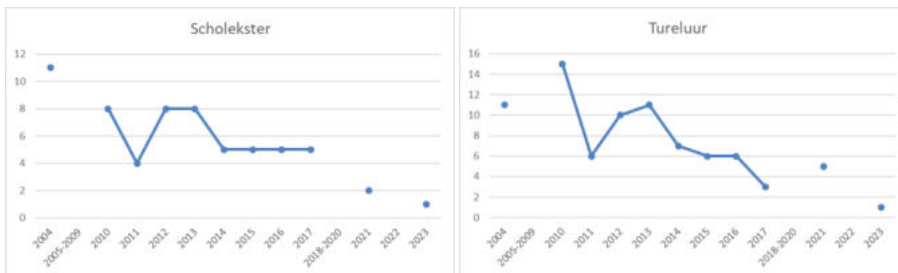

Grauwe Gans: de aanwezigheid van de vos maken het gebied minder aantrekkelijk voor deze soort. De aantallen zijn afgenomen van 40 in 1997 naar 4-7 in 2015-2023.

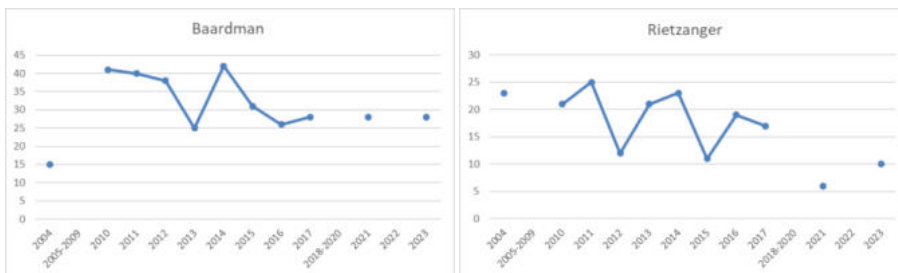
Waterral: plot 16A is rijk aan waterrallen. De grafiek toont waarschijnlijk geen accuraat beeld; in 2021 en 2023 zijn geen avondbezoeken gebracht en er is geen geluidapparatuur gebruikt, in eerder jaren gebeurde dit (soms) wel. Desondanks lijkt er wel sprake van een negatieve trend; in 2021 werden 11 territoria gevonden, in 2023 slechts vijf. Of er daadwerkelijk sprake is van een afname is alleen vast te stellen door nachtelijke inventarisaties.

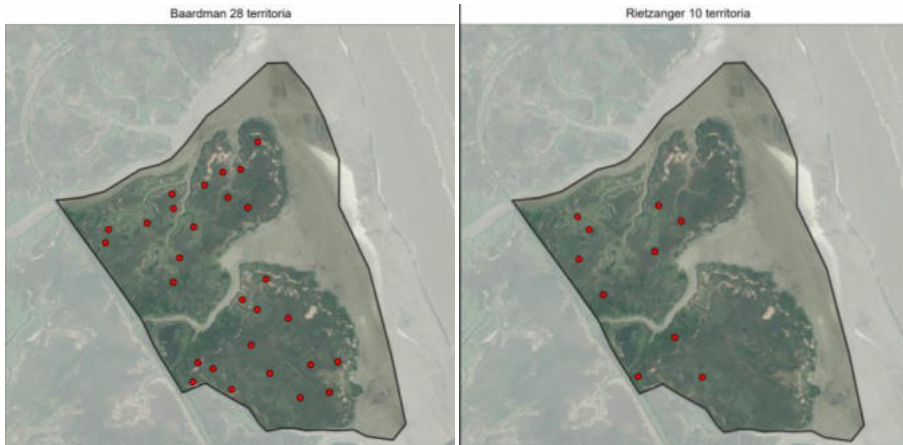
Scholekster: zoals overal in Saeftinghe neemt de soort ook in plot 16A af, in 2023 restte nog slechts 1 territorium.

Tureluur: ook bij deze soort is de lange termijn trend negatief. In 2023 werd nog maar een enkel territorium gevonden. Door verruiging en verrieting (na het stoppen van de begrazing in 1990) is steeds minder geschikt broedbiotoop voor de soort beschikbaar.

Baardman: deze soort is lastig te inventariseren door het ontbreken van een duidelijke zang/ zangpost en omdat de soort moeilijk zichtbaar is in het meters hoge riet. De dichtheden in plot 16A zijn hoog, met in de beste jaren meer dan 1 paar/ ha. Sinds 2015 is het aantal paren stabiel op 26-31 paar, met in zowel 2017, 2021 en 2023 28 territoria. Dit is wel 30% lager dan in de beste jaren in de periode 2010-2014.

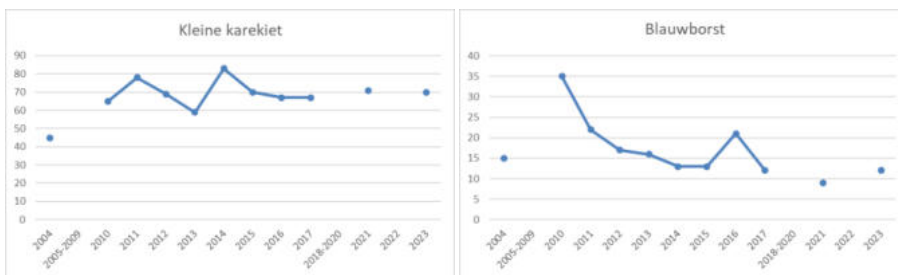

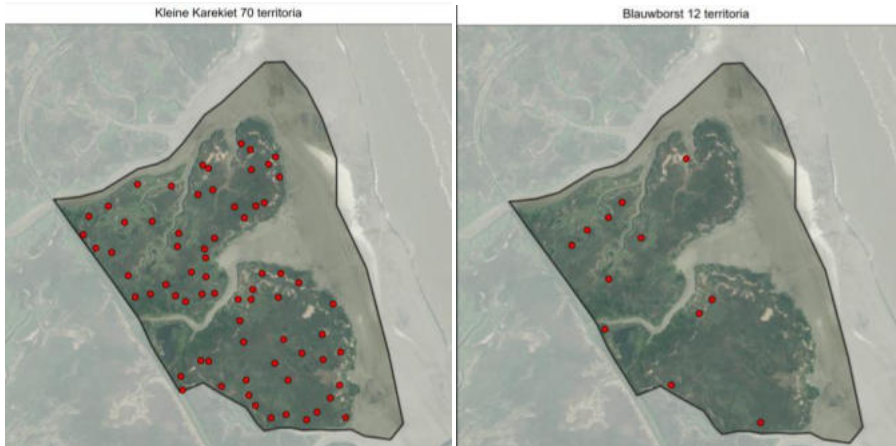

Rietzanger: de aantallen van deze soort fluctueren van jaar tot jaar en hangen meer samen met omstandigheden in de overwinteringsgebieden dan met die in de broedgebieden. In plot 16A is de trend sinds 2016 duidelijk negatief. Monotone uitgestrekte dichte rietvelden zijn minder geschikt voor de soort. Met tien territoria was 2023 een beter jaar dan 2021 (zes territoria), maar in alle andere inventarisatiejaren tussen 2004 en 2017 werden meer territoria gevonden.

Kleine karekiet: in tegenstelling tot de vorige soort broedt de kleine karekiet wel graag in uitgestrekte rietvelden. De populatie is al meer dan tien jaar stabiel op zo'n 60-80 paar. 2023 was met 70 territoria een gemiddeld jaar.

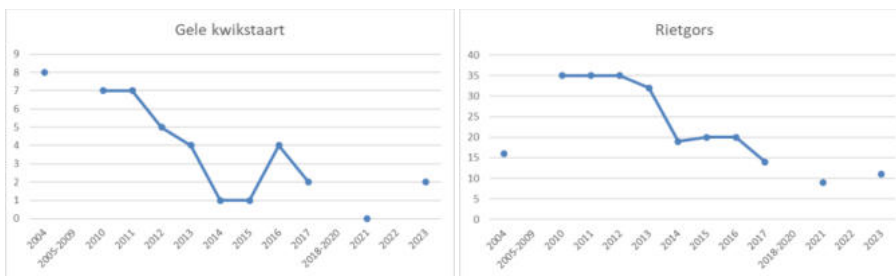
Met opmerkingen [m.1]: meestal zijn er meer rietzangers ook in jaren als er flinke stukken van het riet door de wind zijn platgeslagen.

Blauwborst: net als de rietzanger is het aantal zangposten van deze soort geleidelijk afgenomen door de verdere ophoging en verdroging van dit plot. De stand lijkt zich sinds 2015 te stabiliseren, met in de meeste jaren 12-13 territoria. Ook in 2023 werden 12 territoria gevonden.

Gele kwikstaart: met het geleidelijk dichtgroeien van de open delen neemt ook het aantal gele kwikstaarten af. In 2023 werden toch nog twee territoria aangetroffen.

Rietgors: de afname van deze soort die al een decennium zichtbaar is, is enigszins verrassend. Ook deze soort prefereert halfopen rietlandschap boven aaneengesloten rietvelden. Met elf territoria deed de soort het iets beter dan in 2021, maar de aantallen liggen nog altijd 70% lager dan in 2010-2012.

8 Soortbesprekingen

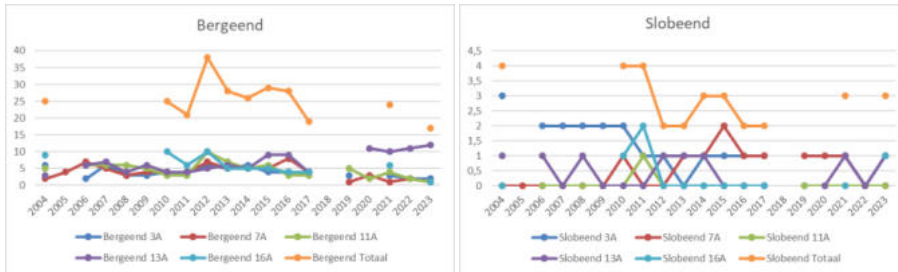
In dit hoofdstuk worden 23 soorten kort besproken. De afgebeelde grafieken tonen per soort het voorkomen per plot + het cumulatieve aantal territoria van alle plots samen (oranje lijn & punten). Cumulatieve aantallen worden alleen getoond voor de jaren dat alle plots geteld zijn (= 2004, 2010-2017 en 2021). Omdat de vijf BMP-plots alle binnen Saeftinghe voorkomende landschapstypen vertegenwoordigen geeft de cumulatieve lijn waarschijnlijk een accuraat beeld van de trend voor het gehele gebied.

Grote Canadese gans: het aantal broedparen nam in de loop van de eeuw toe van één in 2004 naar 7-11 in 2012-2015. Daarna is het aantal territoria teruggevallen tot 2-5 met een eenmalige opleving van zeven in 2021. De meeste vogels komen voor in plot 11A, dus diep in het schor, waar de soort veiliger is voor de vos.

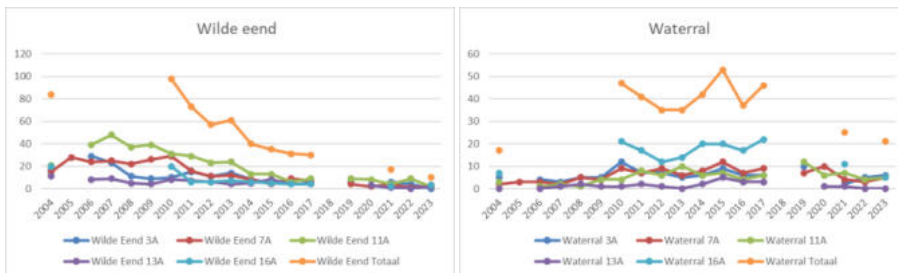
Grauwe gans: ook deze soort broedt vooral in plot 11 A, diep in het gebied. Na een aanvankelijke toename nam het aantal territoria in de periode 2010-2017 met 67% af van 56 naar 19. Sinds 2020 lijkt sprake van een licht herstel of stabilisatie. In geheel Saeftinghe is de soort sinds 2012 fors afgenomen door vossenpredatie. Illustratief is dat van 117 gevolgde nesten in Saeftinghe in 2014 er uiteindelijk maar van acht nesten eieren uit kwamen (de Maat 2014).

Bergeend: het aantal territoria van de bergeend fluctueert sinds 2004 tussen 17 en 32, met in de meeste jaren 20-25 paren. In het dicht tegen de gasdam gelegen plot 13A neemt de soort toe, in de dieper in het schor gelegen plots 7A en 11A is het aantal broedparen sinds 2006 fors afgenomen. Saeftinghe is een belangrijk broedgebied voor de soort, maar na een aanvankelijke toename in de periode 2004-2012 is het aantal territoria weer sterk gedaald tot onder het niveau van 2004. Vossenpredatie is vermoedelijk de belangrijkste oorzaak van deze afname. Het probleem is dat bergeenden diep in het schor bovengronds broeden in een soort van (kweek)grastunnel. daar zit je minder goed dan in een konijnenpijp. Broeden onder vee komt minder voor dan in het verleden. In de gezamenlijke plots is de trend negatief, 2023 is het slechtste jaar voor de soort sinds de start van de BMP-tellingen.

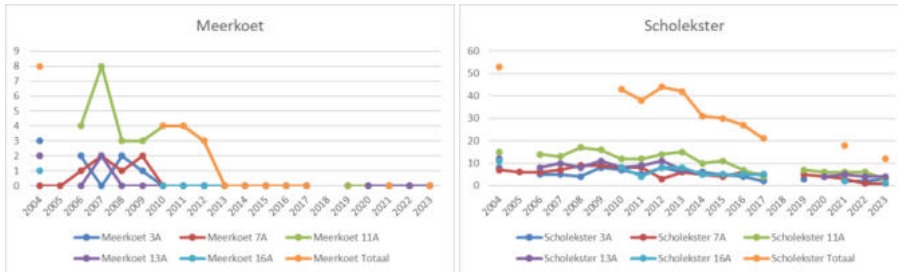
Slobeend: de soort heeft in alle plots wel eens gebroed, maar nooit met meer dan twee territoria. Het aantal territoria varieert van 0 (2022) tot vier (o.a. 2004, 2011 en 2012). Dit jaar werden drie territoria gevonden.

Wilde eend: na een kleine toename tussen 2004 en 2010 neemt het aantal territoria van de wilde eend vrijwel jaarlijks af. De 10 territoria in 2023 vormen een voorlopig dieptepunt, overeenkomend met een afname van circa 90% ten opzichte van 2010! Zoals eerder genoemd neemt de soort landelijk en regionaal al enige tijd sterk af als broedvogel. Lage kuikenoverleving wordt als belangrijke oorzaak genoemd, in Saeftinghe is ook meerdere malen vossenpredatie van kuikens waargenomen.

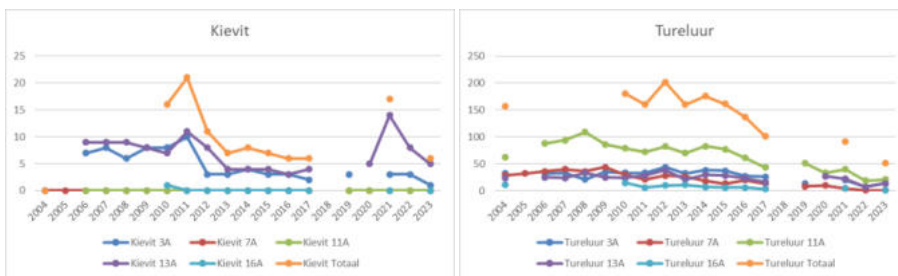
Watteral: het is lastig betrouwbare uitspraken te doen over het voorkomen en een eventuele toe- of afname van deze soort in Saeftinghe omdat de laatste jaren geen avond- en of nachtbezoeken zijn gedaan, al worden de meeste territoria waarschijnlijk wel gevonden in het eerste uur van vroege ochtendrondes, wanneer de soort vocaal is. De soort is dit jaar in alle plots m.u.v. plot 13A aangetroffen. Met slechts 21 territoria blijft het aantal broedparen ver achter bij die in de periode 2010-2017 (35-53). Saeftinghe is het belangrijkste broedgebied voor de soort in Zeeland met niet minder dan 432 territoria in 2018 (Saeftinghe is in dat jaar integraal geïnventariseerd op broedvogels). De soort komt vooral voor in gebieden met veel riet en heen. Overspoeling is mogelijk ook een bedreiging. De recente afname hangt mogelijk samen met de toename van de vos.

Meerkoet: deze soort lijkt na 2012 (sinds de komst van de vos) verdwenen als broedvogel. Daarvoor werd de soort in meerdere plots aangetroffen, vooral in plot 11A, met maximaal 8 paar in 2007. De soort broedde daar vooral in kommen met heen of slijkgras die vol water stonden. Van dergelijke kommen waren er indertijd nogal wat op de Marlemontseplaat

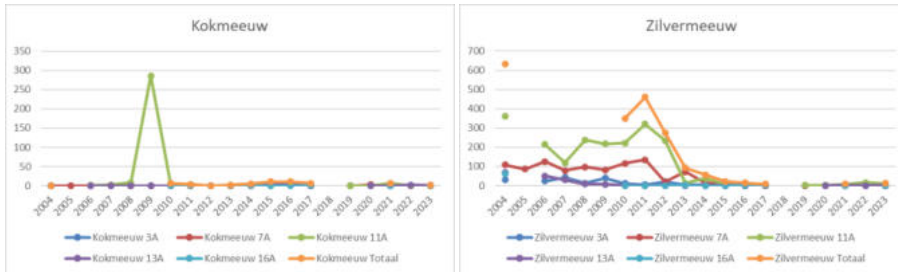
Scholekster: het aantal territoria neemt al sinds 2004 af en de afname van deze soort doet zich in alle plots voor. De scholekster is sinds 2004 in de plots en vermoedelijk in geheel Saeftinghe met c. 75% afgenomen. Ook voor deze soort speelt predatie door de vos een belangrijke rol.

Kievit: deze soort broedt vrijwel uitsluitend in de begraasde delen aan de zuidrand van Saeftinghe. De aantallen lagen in 2020-2022 wat hoger dan in de periode 2013-2017, maar met zes paar in 2023 is de stand weer terug op het niveau van 2013-2017.

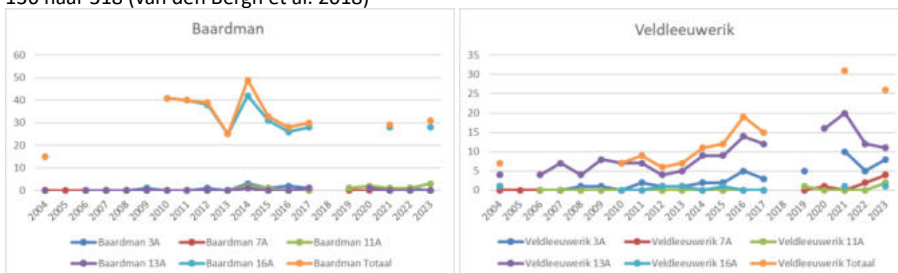
Tureluur: het aantal territoria in de vijf plots lag in de periode 2004-2015 tussen 150 en 200, maar toont sinds 2014 een gestaag dalende lijn en is na 2017 onder de 100 gezakt. 2022 was een dramatisch jaar met slechts 34 territoria (exclusief plot 16A), in 2023 was er enig herstel en werden 51 territoria gevonden, nog altijd slechts de helft van de 101 paar in 2017. In geheel Saeftinghe is vanaf 2004 afname van het aantal broedende tureluurs; het aantal territoria nam af van c. 1600 naar minder dan 700 in 2018. Toename van riet, overspoeling en predatie door vossen worden genoemd als belangrijke oorzaken (van den Bergh et al. 2018).

Kokmeeuw: afgezien van 2009, toen een kolonie van 286 paren in plot 11A aanwezig was, broedt deze soort nauwelijks in de BMP-plots. In 2023 werd een enkel territorium vastgesteld.

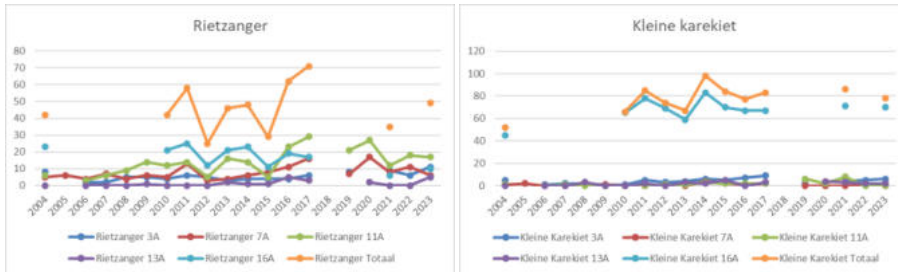
Zilvermeeuw: voorheen bevonden zich grotere kolonies in plot 7A (gemiddeld c. 100 paar van 2004-2013) en plot 13A (gemiddeld 250 paar in 2004-2012). De laatste jaren broeden ten gevolge van de toename van de vos mogelijk nog maximaal enkele tientallen zilvermeeuwen in Saeftinghe en deze zijn vrijwel nooit succesvol. In de periode 1991-2004 ging het nog om 8.000-10.000 paren! De afname daarna was ook een direct gevolg van de sluiting van een grote vuilstortplaats in het Antwerpse Havengebied (Meininger 2022). Dit jaar werden 11 territoria aangetroffen in Plot 11A.

Baardman: in de rietrijke delen van Saeftinghe broeden aanzienlijke aantallen baardmannen. Van de BMP-plots biedt vooral plot 16A geschikt broedbiotoop, het aantal was het hoogst in 2010-2014 en is sindsdien stabiel op 25-31 paar. Saeftinghe is na de Oostvaardersplassen het belangrijkste bolwerk voor de soort in Nederland. Het aantal paren in geheel Saeftinghe nam tussen 2004 en 2018 sterk toe van 136 naar 318 (van den Bergh et al. 2018)

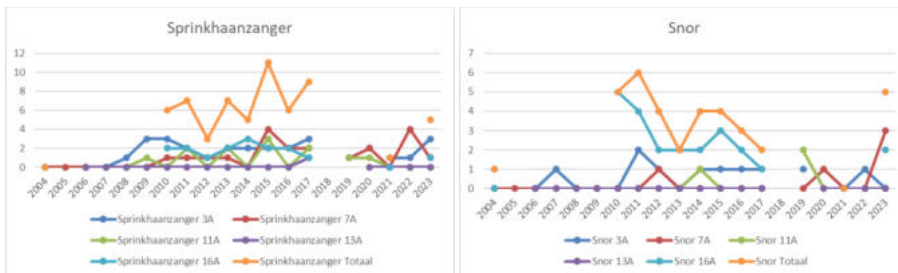
Veldleeuwerik: dit is een van de weinige soorten die in de loop van de eeuw is toegenomen. Het aantal paren is meer dan verdubbeld sinds 2004 met een voorlopig maximum van 31 in 2021. Ook 2023 was met 26 territoria een goed jaar. De soort komt vrijwel uitsluitend voor in de dicht tegen de dijk gelegen plots met runderbegrazing. De schorren met hoge vegetatie zijn niet geschikt als broedgebied voor de soort.

Rietzanger: het jaarlijkse aantal territoria van deze soort laat een sterk wisselend beeld zien. De sterke fluctuaties hebben vooral te maken met omstandigheden buiten het broedgebied. De vergrassing en verrieting van Saeftinghe speelt de soort in de kaart, al neemt de soort wel af in gebieden met aaneengesloten rietvegetatie. Met 49 territoria in de vijf plots samen was 2023 een goed jaar voor de soort. De soort nam weliswaar toe in Saeftinghe in de periode 2004-2018, maar veel minder sterk (slechts 20%) dan de kleine karekiet. De soort preferert velden met rietveldranden en heen.

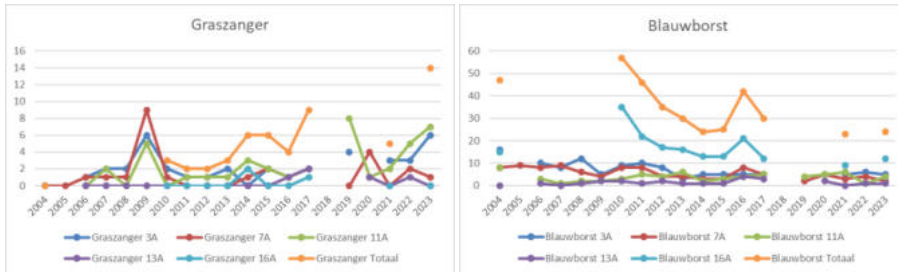
Kleine karekiet: het aantal broedparen is ten opzichte van 2004 met ruim 50% toegenomen en sinds 2010 min of meer stabiel rond de 80 paar met een uitschieter van 98 in 2014. Bijna 90% van alle vogels broedt in plot 16A. In geheel Saeftinghe nam het aantal territoria door de sterke toename van het areaal aan riet toe van 421 in 2004 tot 718 in 2018 (van den Bergh et al. 2018).

Sprinkhaanzanger: De soort ontbrak in de eerste BMP-jaren in alle plots, maar na het eerste territorium in 2008 nam het aantal territoria toe tot gemiddeld zeven in 2010-2017. Daarna volgde een terugval tot slechts 1 territorium in 2021, maar in 2022 (exclusief plot 16A) en 2023 werden weer vijf zangposten genoteerd. Fluctuaties hebben waarschijnlijk vooral te maken met omstandigheden in de overwinteringsgebieden. In Saeftinghe komt de soort – anders dan in duingebieden – voor in rietvelden en grote rietplukken. In geheel Saeftinghe nam de soort in 2012-2018 sterk toe (van 32 naar 73 territoria) door toename van riet en in mindere mate struweelopslag (van den Bergh et al. 2018). Mogelijk is de soort hier inmiddels over zijn hoogtepunt heen.

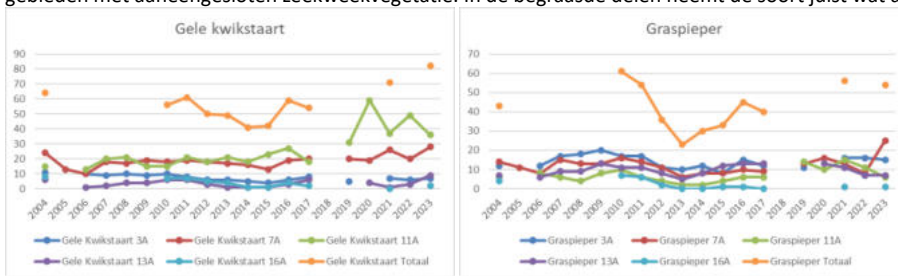
Snor: in Zeeland is de snor een uitgesproken schaarse broedvogel, die voorheen vooral voorkwam in kreekgebieden in Zeeuws-Vlaanderen, maar daar sterk is afgenomen. Saeftinghe is tegenwoordig met stip het belangrijkste broedgebied voor de soort. In de gezamenlijke BMP-plots worden in de meeste jaren 2-4 territoria gevonden. In 2023 waren dat er vijf. In de Zeeuws-Vlaamse kreken werden in 2023 bovengemiddeld veel snorren gehoord.

Graszanger: Saeftinghe is het topgebied voor deze soort in Nederland. De aantallen kunnen sterk fluctueren; een week met matige tot strenge vorst kost veel graszangers het leven en vaak duurt het vele jaren voordat de populatie weer op peil is. Voor de BMP-plots was 2009 met 20 territoria het beste jaar, daarna kelderde de populatie tot drie paar in 2010 om vervolgens weer geleidelijk toe te nemen tot 9-12 territoria in 2017/ 2019, na een paar winters met matige vorst lagen de aantallen wat lager, maar in 2022 (11) en 2023 (14) gaat het de soort weer voor de wind. De soort neemt sinds 2020 ook regionaal en landelijk toe.

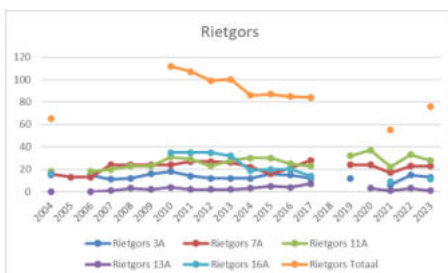

Blauwborst: de Blauwborst is een talrijke broedvogel in Saeftinghe. In de BMP-plots is sinds ongeveer 2010 wel een forse afname zichtbaar, die met name bepaald wordt door de afname in plot 16A. De 24 territoria in 2023 betekenen een ruimte halvering ten opzichte van de aantallen in 2010. De soort profiteert aanvankelijk van verruiging, maar neemt vervolgens weer af op plaatsen waar riet sterk domineert.

Gele kwikstaart: de lange termijn trend voor deze soort is voor alle plots samen toenemend. Met 82 territoria is 2023 met stip het beste jaar sinds het begin van de telreeks. Vanaf 2010 is de toename maar liefst 47% De vergrassing speelt deze soort duidelijk in de kaart, territoria bevinden zich vooral in gebieden met aaneengesloten zeekweekvegetatie. In de begraasde delen neemt de soort juist wat af.

Graspieper: deze soort is ten opzichte van 2004 met 30% toegenomen. Die toename was zelfs nog wat sterker in de periode 2006-2010, maar in de periode 2011-2013 nam de soort in alle plots samen met 65% af tot onder het niveau van 2004. Sindsdien is echter sprake van een gestage toename al lijken de aantallen de laatste jaren te stabiliseren. De soort is vrijwel verdwenen in plot 16A waar riet tegenwoordig domineert en het sterkst toegenomen in plot 11A. De dichtheden van graspieper in Saeftinghe behoren tot de hoogste van Zeeland.

Rietgors: het aantal territoria nam toe van 65 in 2004 tot 112 in 2010 om daarna weer wat af te nemen tot een stabiele 85 paar in de periode 2014-2017. Daarna volgde een verdere afname tot slechts 55 paar in 2021, maar met een herstel tot . De afname komt voor een belangrijk deel op conto van plot 16A (maximaal 35 in 2010-2012, nog slechts 11 in 2023), terwijl de trend in plot 11A juist positief is. De soort doet het beter in door zeekweek en heen gedomineerde vegetatie (met wat verspreide rietplukken) dan in aaneengesloten rietvelden. Tot in ieder geval 2018 floreerde de soort in Saeftinghe: het aantal paren nam vanaf het eind van de vorige eeuw tot in 2018 toe van bijna 400 tot bijna 1000 paar, waarbij toename van rietvegetatie als belangrijke oorzaak wordt genoemd (Van den Bergh et al. 2018).

Relevante en/ of gebruikte literatuur & websites

Van den Bergh L., Calle P. & Castelijns W. 2018. [Broedvogelonderzoek In Het Verdrongen Land van Saeftinghe 2018](#)

Buise M. 2018. [BMP in Saeftinghe in 2017](#), Natuurbeschermingsvereniging De Steltkluut i.s.m. Stichting Het Zeeuwse Landschap.

Buise M. 2017. [BMP in Saeftinghe 2016](#). Natuurbeschermingsvereniging De Steltkluut i.s.m. Stichting Het Zeeuwse Landschap.

Buise M. 2006-2016. Verschillende opeenvolgende jaarrapporten BMP in Saeftinghe, 2006 t/m 2015. Natuurbeschermingsvereniging De Steltkluut i.s.m. Stichting Het Zeeuwse Landschap.

Calle P., Claus P., Adriaens P., de Jong D., Castelijns H., Jacobusse C. & Castelijns W. 2021. Beheerplan Nederlandse natuurkerngebieden Grenspark Groot Saeftinghe 2020-2032. Het Zeeuwse Landschap & samenwerkende organisaties, Wilhelminadorp.

Maat de B. 2014. Het broedsucces van de grauwe gans en de grote Canadese gans in Het Verdrongen Land van Saeftinghe. Hogeschool van Hall Larenstein Velp/ Stichting Het Zeeuwse Landschap, Wilhelminadorp.

Meininger P.L. (redactie) 2022. Avifauna Zeelandica. Vogels, vogelaars en vogelonderzoek in Zeeland. Sovon vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Walhout J. 2022. Broedvogels in BMP plots Saeftinghe in 2021 en 2022 (met jaartotalen vanaf de eerste tellingen in 1997). Het Zeeuwse Landschap, Wilhelminadorp.

Vergeer J.W., Boele A., van Bruggen J. & van Turnhout C. 2023. Handleiding Sovon Broedvogelmonitoring: Broedvogel Monitoring Project en kolonievogels. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

<https://www.knmi.nl/home>

<https://www.saeftinghe.eu/nl>

Bijlagen

Bijlage 1 Broedvogels Plot 3A 1997-2023

Soort	1997	1998-2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023		
Grote Canadese Gans					1	1	1																	
Grauwe Gans			2		2	2	2	3	2	3	1	2	2	1	1	3			1		1	2	2	
Nijlgans						1	1	1	1	1	1	1												
Bergeend	3		6		2	6	3	3	4	4	6	5	6	4	4	4			3		3	2	2	
Slobeend	2		3		2	2	2	2	2	1	1		1	1	1	1					1		1	
Krakeend	1		1		1		1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1			2		2	1	1
Wilde Eend	13		17		29	23	11	9	10	15	11	14	8	5	8	6			6		6		4	
Soepeend																			1					
Patrijfs			1																					
Kwartel										1	1		2						2		1			
Fazant	1		1							1	1										1	1	1	
Bruine Kiekendief	1		1					1	1	1			1											
Waterral	3		5		4	3	5	5	12	7	7	5	6	9	6	6			10		2	5	6	
Porseleinhoen	1		1																					
Waterhoen			1		1		1		1	1	1									1				
Meerkoet	1		3		2		2	1																
Scholekster	6		8		5	5	4	8	7	5	8	6	6	5	4	2			3		2	2	3	
Kluut	4		4					2	1	1	2	3	2		3				1					
Kieuit					7	8	6	8	8	10	3	3	4	3	3	2			3		3	3	1	
Grutto	1				2	2	1	2	2	1	2	1	1	1	2	1			1					
Watersnip									1															
Tureluur	24		32		32	33	21	35	33	33	44	32	38	37	27	26			13		20	7	14	
Kokmeeuw															2	2								
Zwartkopmeeuw						1																		
Zilvermeeuw	75		31		24	42	13	40	12	6	21	4	6	1										
Kleine Mantelmeeuw					1	3	1	2		1	1												1	
Holenduif															1	2	1							
Houtduif	1		2		1	1	2	1	1	1		1							1		1	1	1	
Koekoek																				1				
Baardman							1				1		3	1	2	1			1		1			
Veldleeuwerik	1		1				1	1		2	1	1	2	2	5	3			5		10	5	8	
Rietzanger	1		8		2	2	5	5	4	6	5	3	4	4	4	6			8		9	6	11	
Kleine Karekiet	1		5		1	2	2	1	1	5	3	4	6	5	7	9			2		4	5	6	
Bosrietzanger												1												
Sprinkhaanzanger							1	3	3	2	1	2	2	2	2	3			1		1	1	3	
Snor			1			1				2	1		1	1	1	1			1		1			
Graszanger					1	2	2	6	2	1	1	2		2	1	2			4		3	3	6	
Grasmus			2																					
Blauwborst	17		16		10	8	12	5	9	10	8	3	5	5	5	5			2		5	6	5	
Roodborsttapuit														1	1	1								
Gele Kwikstaart	10		11		10	9	10	9	10	8	6	6	5	4	6	8			5		7	6	7	
Engelse Kwikstaart									1															
Witte Kwikstaart										1		1	1		1				3		1	1	1	
Graspieper	7		12		12	17	18	20	17	17	11	10	12	8	15	12			11		16	16	15	
Kneu			2		2	1	1	2	3	1	1	1		1	1				2		1	1	1	
Putter																								
Rietgors	13		15		15	11	12	16	18	14	12	12	12	16	15	12			12		6	15	13	

1998-2003, 2005, 2018 en 2020 = niet geteld

Bijlage 2 Broedvogels Plot 7A 1997-2023

Soort	1997	1998-2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	
Grote Canadese Gans						1		1	1	1	2		1	1		2				2			
Grauwe Gans			1	3	4	8	8	7	7	7	4	5	7	2	5	4			3	2	3	2	5
Bergeend	2		2	4	7	5	3	4	4	4	7	5	5	5	8	4			1	3	1	2	1
Slobeend									1			1	1	2	1	1			1	1	1		
Krakeend	1								1	1	1	1	2	1	2				1	2	1		
Wilde Eend	15		15	28	24	25	22	26	29	16	11	12	8	4	9	7			4	2	4	1	3
Soepeend					1					1													
Waterral	2		2	3	3	2	5	4	9	7	9	6	8	12	7	9			7	10	4	3	5
Porseleinhoen						1													2				
Waterhoen				1	3			1			1												
Meerkoet				1	2	1	2																
Scholekster	8		7	6	6	7	9	9	8	8	3	6	5	4	6	5			5	4	3	1	1
Kleine Plevier											1												
Tureluur	23		29	32	36	40	36	44	30	21	28	26	18	13	20	13			8	10	4	1	1
Kokmeeuw						1								7	3	1				3			
Zwartkopmeeuw						1																	
Zilvermeeuw	154		109	87	126	79	98	82	116	134	19	73	13	12	6	3				1	2	7	
Kleine Mantelmeeuw			3	6	1	3	3	11	6	4		1			2								
Houtduif				1																			2
Zwarte Kraai														1									
Baardman													1										
Veldleeuwerik																				1		2	4
Rietzanger	3		5	6	4	7	4	6	5	13	3	4	6	8	11	16			7	17	8	11	6
Kleine Karekiet			1	2			1	1			1		4	2	1	2					1		
Sprinkhaanzanger									1	1	1	1		4	2	2			1	2		4	1
Snor											1									1			3
Graszanger					1	1	1	9	1				1	2	1	2				4		2	1
Blauwborst	5		8	9	8	9	6	4	8	8	4	4	3	3	8	5			2	5	3	4	2
Gele kwikstaart	8		24	13	10	18	17	19	18	19	18	17	16	13	19	20			20	19	26	20	28
Graspieper	4		14	11	8	15	13	13	16	14	11	6	8	8	10	9			13	16	13	8	25
Kneu				1							1												
Rietgors	9		16	13	13	24	24	24	24	27	27	26	22	16	21	28			24	24	17	23	23

1998-2003 en 2018 = niet geteld

Bijlage 3 Broedvogels Plot 11A 1997-2023

Soort	1997	1998-2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Grote Canadese Gans					2	4	2	5	3	2	7	6	5	8	3	2		3	4	4	2	2
Brandgans															1							
Grauwe Gans	1				10	19	22	19	23	31	12	20	14	8	15	6		13	20	15	17	11
Soepgans												1										
Nijlgans						1																
Bergeend	1		5		6	6	6	5	3	3	10	7	5	6	3	3		5	2	4	2	1
Slobeend										1												
Krakeend	1		2		1	1	2	1	1	1	2	4	1	1	1	1		1	1			
Wilde Eend	17		21		39	48	37	39	31	29	23	24	13	13	6	9		9	8	4	9	2
Soepeend						1			1	1												
Pijlstaart							1				2	1	1									
Kuifeend										1	1	1		1								
Blauwe Reiger			12																			
Waterral			3		1	2	1	4	4	8	6	10	6	7	4	6		12	6	7	4	5
Porseleinhoen													1									
Waterhoen	2		2		1	3	1	2	3	2												
Meerkoet	2		2		4	8	3	3	4	4	3											
Scholekster	9		15		14	13	17	16	12	12	14	15	10	11	7	4		7	6	6	6	3
Bontbekplevier			1																			
Tureluur	28		62		88	94	109	86	79	72	82	70	83	77	61	43		51	33	40	19	21
Kokmeeuw					1	2	8	286	6	4		2	3		2	5					7	
Zwartkopmeeuw						2	6	1				1	1		1	3						
Zilvermeeuw	215		361		214	119	238	217	222	320	234	13	38	9	6	3		3	2	7	16	11
Kleine Mantelmeeuw					12	7	13	7	12	26	2	2	2	1		1						
Visdief	109		3		4	123	350	189		19	6	1			1	4				17		
Noordse Stern							1															
Houtduif	1								1													
Zwarte Kraai											1	1								2		1
Baardman													2	1				1	2	1	1	3
Veldleeuwerik			1															1				2
Rietzanger			6		3	6	9	14	12	14	5	16	14	5	23	29		21	27	12	18	17
Kleine Karakiet			1			1					1	1	3	2	2	2		6	2	8		
Sprinkhaanzanger							1			2		2		3		2		1	1			
Snor													1					2				
Graszanger						2		5		1	1	1	3	2	1	2		8	1	2	5	7
Blauwborst			8		3	1	2	2	3	5	4	6	2	3	4	5		4	5	6	1	4
Gele Kwikstaart	6		15		13	20	21	15	15	21	18	21	18	23	27	18		31	59	37	49	36
Witte Kwikstaart												1										
Graspieper			6		8	6	4	8	10	6	4	2	2	4	6	6		14	10	15	11	6
Boompieper	2																					
Kneu												1										
Rietgors	3		18		18	20	23	23	31	29	23	28	30	30	25	23		32	37	22	33	28

1998-2003, 2005 en 2018 = niet geteld

Bijlage 4 Broedvogels 1997-2023 Plot 13A

Soort	1997	1998-2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018-2019	2020	2021	2022	2023	
Grote Canadese Gans			1			1					1					1		1	1			
Brandgans											1					1						
Grauwe Gans	1		1		1	3	2	1	2	2	3	1			3	2	1		2		2	1
Nijlgans			1					1	1			1										
Bergeend	10		3		6	7	4	6	4	4	5	6	5	9	9	4		11	10	11	12	
Slobeend	3		1		1		1				1	1	1						1		1	
Krakeend	3		1		1				1	1	1	1	1	1	1	1		1			1	
Wilde Eend	49		11		8	9	5	4	8	7	6	4	5	8	4	4		3	1		2	
Wintertaling											1											
Patrijs												1										
Kwartel												1	5	2	1	2						
Fazant	2		1		1		1									1	1					
Bruine Kiekendief	1																					
Watteral	5					1	2	1	1	2	1		2	5	3	3		1	1			
Kwartelkoning							1															
Waterhoen	2		1		1				1													
Meerkoet	4		2			2																
Scholekster	32		12		8	10	8	11	8	9	11	7	5	5	5	5		4	5	4	4	
Kluut	9		6		46	26	12	14	18	2			2		1			2	3	1		
Kievit					9	9	9	8	7	11	8	4	4	4	4	3	4		5	14	8	5
Bontbekplevier			1																			
Kleine Plevier																			1			
Strandplevier					2	2	2	1	1										1			
Grutto	1				1	2										1					1	
Tureluur	80		23		25	24	33	25	24	28	38	21	30	28	23	16		27	22	7	14	
Kokmeeuw													2	2	4					2	1	
Dwergmeeuw																						
Zwartkopmeeuw																						
Zilvermeeuw	652		70		50	31	9	7														
Kleine Mantelmeeuw					1	1																
Visdief	109																					
Holenduif	1		3		1	3	1		1	3	2	1	3	2	3	2		1	2			
Houtduif	4		1							2									1			
Koekoek																1	1					
Kauw											1											
Zwarte Kraai																			2	1		
Baardman																			1			
Veldleeuwerik	3		4		4	7	4	8	7	7	4	5	9	9	14	12		16	20	12	11	
Rietzanger	4						1					2	1	1	5	3		2			5	
Kleine Karekiet	1						3				2	3	2	5		3		4	3	2	2	
Sprinkhaanzanger																						
Graszanger																1	2		1	1		
Grasmus												1	1	1	2	2		1	2		5	
Blauwborst	35				1		1	2	2	1	2	1	1	1	4	3		2		1	1	
Roodborsttapuit																	1					
Tapuit																			2		2	1
Gele Kwikstaart	29		6		1	2	4	4	6	6	3	1	1	1	3	6		4	1	3	9	
Witte Kwikstaart	2		2		1							1		2		1		1			1	
Graspieper	17		7		6	9	9	13	11	11	8	5	8	12	13	13		13	11	7	7	
Kneu											1							1	3			
Rietgors	25					1	3	2	4	2	2	2	3	5	4	7		3	1	3	1	

1998-2003, 2005 en 2018-2019 = niet geteld

Bijlage 5 Broedvogels Plot 16A 1997-2023

Soort	1997-2003	2004	2005-2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018-2020	2021	2022	2023
Grote Canadese Gans						1	1	1							
Grauwe Gans		41		22	12	21	12	18	4	4	5		7		4
Bergeend		9		10	6	10	5	5	5	4	4		6		1
Slobeend				1	2										1
Krakeend		3		3	3	3		1	1	1	1				1
Wilde Eend		20		20	6	6	7	6	5	4	4		2		3
Kuifeend		1													
Kwartel										2					
Fazant									1		1				
Roerdomp				1			1								
Bruine Kiekendief		1		2	2	2	2	1	1	1	1		1		2
Waterral		7		21	17	12	14	20	20	17	22		11		5
Porseleinhoen				1	2	1	1								
Waterhoen		1		1											
Meerkoet		1													
Scholekster		11		8	4	8	8	5	5	5	5		2		1
Kievit				1											
Watersnip							1								
Tureluur		11		15	6	10	11	7	6	6	3		5		1
Kokmeeuw															
Zilvermeeuw		63				1	3			3	2				
Kleine Mantelmeeuw		1													
Holenduif		1		1	2	1		1	2	2			1		
Houtduif		1		1	1	2	2	2	2		1				4
Zwarte Kraai									1						
Baardman		15		41	40	38	25	42	31	26	28		28		28
Veldleeuwerik		1				1	1		1				1		1
Rietzanger		23		21	25	12	21	23	11	19	17		6		10
Kleine Karekiet		45		65	78	69	59	83	70	67	67		71		70
Sprinkhaanzanger				2	2	1	2	3	2	2	1				1
Snor				5	4	2	2	2	3	2	1				2
Cettis zanger															2
Graszanger								2					1		
Blauwborst		15		35	22	17	16	13	13	21	12		9		12
Gele Kwikstaart		8		7	7	5	4	1	1	4	2				2
Witte Kwikstaart				1	1		1	1	1						1
Graspieper		4		7	6	2			1	1			1		1
Kneu		2		2	2	2	1				1				
Rietgors		16		35	35	35	32	19	20	20	14		9		11
Putter															1

1997-2003, 2005-2009, 2018-2020 en 2022 = niet geteld

Bijlage 6 Getijdentabellen Baalhoek april, mei en juni 2023

Baalhoek

Hoog- en laagwaterstanden en -tijdstippen

April 2023											
datum	uu:mm	HW	LW	datum	uu:mm	HW	LW	datum	uu:mm	HW	LW
		cm	NAP			cm	NAP			cm	NAP
1 za	0:51 6:56 13:29 19:33	141 181	-149 -146	11 di	1:19 7:14 13:44 19:38	295 270	-235 -231	21 vr	4:42 11:15 17:09 23:28	303 309	-268 -239
2 zo	1:56 8:11 14:24 20:30	180 223	-179 -173	12 wo	2:00 7:58 14:26 20:27	278 241	-231 -215	22 za	5:21 11:53 17:46	308 300	-258
3 ma	2:44 9:01 15:07 21:14	220 257	-207 -195	13 do	2:49 8:55 15:20 21:33	246 204	-217 -189	23 zo	0:06 5:59 12:29 18:24	306 284	-237 -244
4 di	3:23 9:41 15:43 21:50	250 280	-227 -209	14 vr	3:54 10:15 16:32 22:57	214 179	-196 -162	24 ma	0:43 6:37 13:03 19:00	293 261	-231 -224
5 wo	3:56 10:16 16:16 22:25	271 295	-240 -219	15 za	5:20 11:45 18:07	208	-185 -156	25 di	1:18 7:16 13:35 19:36	271 236	-219 -202
6 do VM 6:35	4:28 10:51 16:47 22:59	286 305	-248 -226	16 zo	0:25 6:53 13:08 19:31	185 233	-197 -176	26 wo	1:53 7:55 14:09 20:14	243 208	-204 -179
7 vr	4:59 11:25 17:18 23:34	297 309	-252 -231	17 ma	1:38 8:09 14:13 20:33	217 270	-227 -201	27 do EK 23:20	2:31 8:40 14:49 20:59	210 179	-187 -154
8 za	5:30 12:00 17:49	302 306	-252	18 di	2:35 9:06 15:05 21:23	251 296	-254 -220	28 vr	3:21 9:36 15:50 21:57	177 152	-167 -129
9 zo	0:08 6:02 12:34 18:22	303 299	-233 -247	19 wo	3:21 9:53 15:49 22:07	276 309	-268 -231	29 za	4:48 10:53 17:30 23:28	156 138	-153 -123
10 ma	0:43 6:36 13:08 18:57	302 288	-235 -240	20 do NM 6:13	4:03 10:35 16:30 22:48	292 312	-272 -236	30 zo	6:05 12:40 18:43	172	-160 -141

Referentievlak: NAP
LAT = NAP-293 cm

Nederlandse tijd
Cursief gedrukte tijdstippen zijn in ZOMERTIJD

Baalhoek

Hoog- en laagwaterstanden en -tijdstippen

Mei 2023											
datum	uu:mm	HW cm NAP	LW	datum	uu:mm	HW cm NAP	LW	datum	uu:mm	HW cm NAP	LW
1 ma	1:07 7:15 13:40 19:44	168 211	-181 -168	11 do	1:56 7:51 14:17 20:22	-236 273 -203 232		21 zo	5:00 11:28 17:26 23:47	290 277	-233 -231
2 di	1:58 8:13 14:25 20:32	207 248	-206 -192	12 vr LK 16:28	2:50 8:55 15:14 21:31	-226 247 -182 207		22 ma	5:39 12:03 18:02	287 265	-219
3 wo	2:40 8:59 15:03 21:14	241 275	-226 -210	13 za	3:56 10:12 16:25 22:46	-215 229 -165 194		23 di	0:25 6:17 12:37 18:37	277 250	-226 -203
4 do	3:17 9:39 15:39 21:52	266 293	-239 -221	14 zo	5:13 11:30 17:49	-211 228 -164		24 wo	1:01 6:56 13:11 19:13	261 233	-218 -187
5 vr VM 19:34	3:53 10:17 16:13 22:31	284 304	-246 -229	15 ma	0:03 6:34 12:45 19:07	201 -219 245 -178		25 do	1:37 7:35 13:46 19:52	240 215	-208 -171
6 za	4:27 10:55 16:48 23:09	296 307	-247 -235	16 di	1:11 7:45 13:48 20:09	224 -236 269 -198		26 vr	2:15 8:18 14:24 20:35	218 197	-197 -157
7 zo	5:02 11:33 17:23 23:48	303 303	-245 -238	17 wo	2:08 8:41 14:41 21:00	249 -251 286 -214		27 za EK 17:22	3:00 9:08 15:12 21:28	198 180	-186 -143
8 ma	5:39 12:11 18:01	305 293	-239	18 do	2:56 9:28 15:27 21:45	268 -256 292 -224		28 zo	4:02 10:08 16:26 22:32	184 170	-178 -134
9 di	0:28 6:18 12:49 18:41	302 279	-240 -230	19 vr NM 17:53	3:40 10:11 16:09 22:27	279 -252 291 -229		29 ma	5:13 11:19 17:47 23:49	184 175	-178 -142
10 wo	1:10 7:01 13:31 19:27	292 258	-240 -219	20 za	4:21 10:50 16:49 23:08	287 -244 286 -232		30 di	6:17 12:34 18:49	205	-188 -161
								31 wo	0:58 7:17 13:31 19:43	201 236	-204 -182

Referentievlak: NAP
LAT = NAP-293 cm

Nederlandse tijd
Cursief gedrukte tijdstippen zijn in ZOMERTIJD

Baalhoek

Hoog- en laagwaterstanden en -tijdstippen

Juni 2023											
datum	uu:mm	HW	LW	datum	uu:mm	HW	LW	datum	uu:mm	HW	LW
		cm	NAP			cm	NAP			cm	NAP
1 do	1:51 8:10 14:18 20:32	231 265	-219 -201	11 zo	3:49 9:58 16:09 22:25	-241 256 -177 224		21 wo	0:10 6:04 12:17 18:22	-223 269 -190 251	
2 vr	2:36 8:58 15:00 21:18	258 285	-231 -216	12 ma	4:53 11:05 17:19 23:32	-235 250 -173 223		22 do	0:47 6:41 12:51 18:57	-221 262 -183 244	
3 za	3:17 9:43 15:41 22:03	279 297	-237 -227	13 di	6:02 12:14 18:32	-230 251 -177		23 vr	1:23 7:19 13:26 19:34	-218 252 -175 235	
4 zo VM 5:42	3:58 10:27 16:22 22:47	293 300	-238 -235	14 wo	0:38 7:13 13:18 19:39	231 -231 259 -189		24 za	1:59 7:58 14:02 20:13	-213 239 -169 225	
5 ma	4:39 11:10 17:04 23:33	302 296	-235 -241	15 do	1:38 8:12 14:15 20:35	244 -235 268 -203		25 zo	2:37 8:40 14:41 20:57	-208 228 -163 215	
6 di	5:22 11:53 17:47	305 287	-229 287	16 vr	2:32 9:02 15:06 21:25	257 -234 272 -213		26 ma EK 9:50	3:19 9:28 15:26 21:48	-202 219 -158 206	
7 wo	0:18 6:06 12:36 18:33	302 274	-246 -221	17 za	3:22 9:47 15:53 22:10	266 -228 271 -219		27 di	4:10 10:24 16:23 22:48	-197 214 -154 201	
8 do	1:06 6:55 13:22 19:24	293 260	-249 -211	18 zo NM 6:37	4:08 10:28 16:36 22:52	271 -218 266 -222		28 wo	5:13 11:26 17:37 23:55	-194 216 -157 207	
9 vr	1:56 7:51 14:11 20:21	281 245	-249 -200	19 ma	4:49 11:06 17:13 23:32	273 -208 261 -224		29 do	6:18 12:32 18:47	-198 230 -170	
10 za LK 21:31	2:50 8:54 15:06 21:22	268 233	-247 -187	20 di	5:27 11:42 17:48	273 -198 256		30 vr	0:59 7:21 13:32 19:48	224 -206 250 -188	

Referentievlak: NAP
LAT = NAP-293 cm

Nederlandse tijd
Cursief gedrukte tijdstippen zijn in ZOMERTIJD